

Projekt kulturalno-edukacyjny opisujący emigrację ze Śląska do Teksasu w XIX wieku oraz dziedzictwo potomków Ślązaków w Teksasie.

[AKTUALNOŚCI](#)
[O PROJEKCIE](#)
[WYSTAWA](#)
[PATRONAT HONOROWY](#)
[PARTNERZY](#)
[MATERIAŁY](#)
[KONTAKT](#)

O. LEOPOLD MOCZYGEMBA

Biografia o. Leopolda Moczygemby

MOCZYGEMBA (Moczygęba) Leopold (1824 - 1891), ksiądz-zakonnik (imiona zakonne Bonawentura Maria), organizator początków chłopskiej emigracji zamorskiej z ziem polskich, działacz Polonii amerykańskiej. Ur. 18 października 1824 roku w Płużnicy na Śląsku Opolskim w rodzinie chłopskiej, syn Leopolda i Ewy z Krawców. Jego ojciec prowadził przejściowo karczmę we wsi Płużnica. o. Leopold Moczygemba kształcił się w Gliwicach, Opolu i Rzymie. W Italii przebywał prawdopodobnie ok. sześciu lat (1843—1848) i tam w Osimo wstąpił 17 XI 1843 do Zakonu Franciszkanów. Święcenia kapłańskie otrzymał 25 VII 1847. Zamierzał powrócić na Górny Śląsk i w czasie audjencji udzielonej mu wówczas przez Piusa IX poinformował papieża o tym, że na Górnym Śląsku żyje ponad milion Polaków. W czasie swoich podróży odwiedzał prawdopodobnie rodziną Płużnicę, w każdym razie wiele przemawia za tym, że był w rodzinnych stronach (Płużnica, Wiśnicze) przed swoim pierwszym wyjazdem do Ameryki.

Oddelegowany do bawarskiej Prowincji Franciszkanów, przebywał od listopada 1849 do czerwca 1852 w klasztorze w Oggersheim (dziś Ludwigshaven nad Renem) i kontynuował studia w Würzburgu. W związku z ożywionym ruchem emigracyjnym z południowych Niemiec do Ameryki został wysłany przez swoich przełożonych do pracy wśród kolonistów niemieckich w Teksasie, dokąd przybył ok. połowy 1852 r.

Bardzo szybko podjął myśl sprowadzenia tam osadników polskich z Górnego Śląska i już w kwietniu i czerwcu 1853 poczęto zakupywać teren dla projektowanej kolonii Cracow, która ostatecznie nie powstała. W 1854 r. o. Leopold Moczygemba namówił czterech swoich braci (Józefa, Antoniego, Augustyna i Jana) oraz większą grupę krewnych i mieszkańców Płużnicy oraz okolicznych wiosek do wyjazdu za Ocean. Opuścili oni Górny Śląsk ok. 20 IX 1854, udając się przez Berlin - Lipsk - Bremę do Galveston w Zatoce Meksykańskiej, a stamtąd na zachód, w kierunku ujścia rzeki Cibolo do rzeki San Antonio, dokąd dotarli z końcem grudnia 1854. o. Leopold Moczygemba założył tam, wraz z liczącą ok. 150 osób grupą emigrantów z Górnego Śląska, pierwszą na kontynencie amerykańskim osadę polską, nazywając ją Panna Maria. Osada ta oraz powstałe później, w związku z dalszą emigracją z Górnego Śląska do Teksasu, osady w Karnes County i okolicy (np. Kościuszko, Pułaski, Częstochowa) istnieją do dnia dzisiejszego.

Trudności, z jakimi spotkali się chłopi górnośląscy w nowym środowisku geograficznym (klimat, kłęski żywiołowe, flora i fauna, inne grupy osadników, a także Indianie itp.) doprowadziły do konfliktów między kolonistami a inicjatorem ich emigracji, który, by rzekomo uniknąć linczu z ich strony, opuścił na przełomie 1856/57 r. osadę Panna Maria. Według innych źródeł o. Leopold Moczygemba opuścił tę pierwszą kolonię polską z uwagi na zleczone mu przez przełożonych zakonnych inne zadania, mianowicie nadzór nad całokształtem działalności Franciszkanów w Teksasie. Trzykrotnie wyjeżdżał o. Leopold Moczygemba z Ameryki do Rzymu. Pierwszy pobyt, krótkotrwały, miał miejsce w 1858 r.; w końcu lat sześćdziesiątych piastował o. Leopold Moczygemba funkcję penitencjariusza przy Bazylice św. Piotra w Watykanie; funkcję tę pełnił również w czasie trzeciego pobytu w Rzymie w końcu lat siedemdziesiątych. Dla użytku duchowieństwa katolickiego w USA wydał zbiór liturgiczny Enchiridion Sacerdotum Curam Anima-rum Agentum (Roma 1870). o. Leopold Moczygemba znał szereg języków, prócz polskiego, niemieckiego, angielskiego i łaciny także francuski, włoski i hiszpański. Powracając do Ameryki w 1858 r. przybył tam jako pierwszy komisarz generalny Franciszkanów Konwentalnych w USA, działał w San Antonio (Texas), Louisville (Kentucky), Utica i Syracuse (New York), ponownie w Louisyille, wreszcie we wrześniu 1874 przyjął propozycję pracy w rozrastającej się gwałtownie kolonii polskiej w Chicago (Illinois). Zbliżył się wówczas do Zmartwychwstańców, zgromadzenia zakonnego nastawionego na pracę wśród emigracji polskiej. Przejście do tego zakonu nastąpiło na tle zaangażowania się o. Leopolda Moczygemby

w pracy wśród Polaków, podczas gdy placówki franciszkańskie nastawione były na pracę wśród kolonistów niemieckich; jeszcze w 1869 r. o. Leopold Moczygamba uzyskał tzw. eksklustrację (zezwolenie na prowadzenie działalności poza swoim zgromadzeniem zakonnym) na przeciąg dziesięciu lat. Do zakonu Zmartwychwstańców wstąpił formalnie 23 I 1880 w czasie swego ostatniego pobytu w Rzymie; rozszedł się z tym zgromadzeniem w 1887 r. Po kolejnym powrocie do Ameryki założył w 1881 r. parafię polską w Eaton (Wisconsin) i Lemont (Illinois), pracował w Parisville i Detroit (Michigan) oraz przelotnie w różnych innych miejscowościach, np. Jeffersonville (Indiana), Joliet i Braidwood (Illinois), Trenton (New York), odwiedzał także kolonie polskie w Teksasie.

W miejscowościach, w których działał, o. Leopold Moczygamba budował nie tylko kościoły, lecz także szkoły, tworzył polskie organizacje świeckie i kościelne, m.in. organizację usiłującą zrzeszyć wszystkich księży Polaków w USA. W 1875 r. wybrany został na drugiego z kolei prezesa najstarszej i jedynej wówczas polskiej organizacji polonijnej Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego, piastując tę funkcję przez dwie kadencje. Był zaangażowany finansowo w powołanie do życia czasopiśmiennictwa polonijnego, przyczynił się do stworzenia polskiego seminarium duchownego w Orchard Lake (Michigan); w wyniku podjętej przez siebie kwesty zebrał na ten cel ok. 10 tysięcy dolarów.

o. Leopold Moczygamba był człowiekiem zdolnym, śmiałym, rzutkim i przedsiębiorczym, skoro zdecydował się poruszyć swych ziomków w kraju do niepraktykowanego jeszcze w ich środowisku kroku, jakim była emigracja zamorska.

W późniejszych latach, działając wśród przybywających coraz bardziej masowo polskich emigrantów, organizował ich życie religijne i społeczne, inspirując przedsięwzięcia budowlane w koloniach polskich (kościół, szkoły, domy organizacji polonijnych).

Mimo że jedynie dzieciństwo i wczesną młodość spędził na Górnym Śląsku, z tego część w środowisku domowym, część w gimnazjach niemieckich, posiadał głęboką polską świadomość narodową, utożsamiając śląskość z polskością o. Leopold Moczygamba w jednym z listów (1875) wyraził się m.in.: „Jako Ślązak mam więcej uczucia polskiego jak wystowienia”.

Ksiądz Moczygamba, nazwany patriarchą Polonii amerykańskiej zmarł w 1891 roku i pochowany został na cmentarzu Mount Elliot w Detroit, Michigan. Po wielu latach, 13 października 1974 roku, dzięki zabiegom Związku Narodowego Polskiego, Kongresu Polonii Amerykańskiej i Stowarzyszenia Polsko-Amerykańskich Księży, szczątki księdza Moczygemby przeniesione zostały do Panny Marii i złożone pod tym samym dębem, gdzie w 1854 roku odprawił pierwszą mszę świętą dla emigrantów, przybyłych ze Śląska na ziemię amerykańską. Na pomniku wystawionym ku czci polskiego kapłana wyryto słowa: „W 120 - lecie parafii Panna Maria, w 100 - lecie założenia Seminarium Duchownego w Orchard Lake, w 900 - lecie śmierci św. Stanisława - patrona Wielkiej Płunicy”.

Biografia o. L. Moczygemby opracowana przez A. Brożka Śląski słownik biograficzny, t. 2, Katowice 1979

Lubię to! 27

Tweetnij

Udostępnij

14

Organizatorzy:

Patronat honorowy:

WICEMARSZAŁEK SENATU RP
MARIA PAŃCZYK-POZDZIEJ

BISKUP ANDRZEJ CZAJA
ORDYNARIUSZ DIECEZJI OPOLSKIEJ

ARCYBISKUP ALFONS NOSSOL

SABINA NOWOSIELSKA
PREZYDENT MIASTA
KĘDZIERZYN-KOŹLE

ROBERT "BOBBY" MUTZ
SZERYF HRABSTWA KARNES
W STANIE TEXAS

Patronat medialny:

Projekt realizowany dzięki wsparciu finansowemu Gminy Kędzierzyn-Koźle.

[Tagi](#) | [Mapa witryny](#) | [Kontakt](#) | [Zgłoś błąd](#)